

Educar en el pudor (2): La infància i l'adolescència

L'adolescència és una etapa fonamental en la vida de cada persona; es necessita sentir la llibertat i al mateix temps sentir-se lligat als altres.

L'educació en aquesta etapa és diferent.

17/09/2013

El període que va, més o menys, entre els set i els dotze anys —quan ja comencen a treure el cap alguns

trets de l'adolescència— correspon a l'època més dolça del creixement per a pares i fills, sobretot si prèviament l'educació ha estat ben portada. El fill o la filla ja és capaç d'atendre per si sol els seus assumptes, però compta molt amb els pares i els sol confiar totes les seves coses. Hi ha un veritable afany de saber, d'aclarir qualsevol incògnita. I, quan s'utilitzen les paraules adequades, comprenen molt bé allò que se'ls transmet.

Aquesta relativa tranquil·litat no ha de ser una excusa per deixar de banda la tasca educativa, pensant potser que les coses van bé per si mateixes. Ha de ser, en canvi, l'època en la qual s'assenten al cap les idees i els criteris que configuraran en el futur la seva vida. Hom podria dir que és el moment d'explicar-ho tot, fins i tot avançant-se a allò que es trobaran més endavant.

Els anys dolços

Han arribat els anys per explicar als fills tant les manifestacions del pudor com el seu mateix sentit. Entendran, per exemple, que el vestit no només tapa el cos, sinó que vesteix la persona; que mostra com volem donar-nos a conèixer, que representa el respecte que demanem i que donem.

Alhora, els fills han d'aprendre a administrar la seva intimitat, de manera que només la descobreixin en la mesura adequada i davant les persones adequades. La prudència — és la virtut en joc aquí— s'adquireix amb la rectitud, l'experiència i el bon consell, i en aquest aprenentatge els pares tenen molt a dir. Els petits esperen d'ells una relació de confiança, un interès i una guia que els faci sentir-se més segurs en aquest incipient desenvolupament de la personalitat. Ratificant o corregint,

segons els casos, aprenen què és allò que s'ha de confiar, a qui i per què.

El risc que hi ha a aquestes edats és que l'afany d'aprendre derivi en una curiositat indiscriminada, de vegades indiscreta, i en un desig d'experimentar novetats, també amb el propi cos. D'aquí la importància que els pares atenguin totes les preguntes que se'ls puguin formular, sense escapolar-se ni deixar-les per a un futur incert, i les contestin de manera adequada a la sensibilitat dels fills. Per exemple, aquestes edats són l'autèntic moment de l'educació afectiva ben entesa. ***No els mentiu: jo he matat totes les cigonyes. Digueu-los que Déu s'ha servit de vosaltres perquè ells vinguessin al món, que són el fruit del vostre amor, de la vostra entrega, dels vostres sacrificis... Per això, heu de fer-vos amics dels fills, donar-los peu perquè parlin de les seves coses confiadament [1].*** En aquest

context es transmet el valor del cos humà, i la necessitat de tractar-lo amb respecte, evitant tot allò que porti a considerar-lo com un objecte, sigui de plaer, de curiositat o de joc.

Convé així mateix avançar-se als esdeveniments, explicant els canvis corporals i psicològics que els sobrevindran amb l'adolescència, que així sabran acceptar amb naturalitat quan arribi el moment.

Cal evitar que envoltin de malícia aquesta matèria, que aprenguin una cosa —que en si mateixa és noble i santa— d'una mala confiança d'un amic o d'una amiga [2]. També aquí ha d'imperar el sentit positiu. Sense ometre la referència als perills d'un ambient permissiu, que d'altra banda els nens solen percebre ja en edats primerenques, es tracta d'enfocar la qüestió com una oportunitat de creixement per a les seves ànimes i els seus cossos, si saben esforçar-se,

reaccionar positivament davant dels estímuls negatius. El pudor constituirà —ja ho constitueix— una defensa i ajuda efectiva per a preservar la puresa del cor.

Els anys difícils

Els anys de l'inici de l'adolescència, i l'adolescència mateixa, són, en el tema que ens ocupa, els més difícils per als pares. En primer lloc, perquè els fills es fan més gelosos de la seva intimitat. A vegades adopten també actituds contestatàries, que poden semblar no tenir un altre motiu de portar la contrària. Això pot causar un cert desconcert als pares, que intueixen —amb raó— que part de la seva intimitat ja no la comparteixen amb ells, sinó amb els amics o amigues. També resulten desconcertants els canvis d'humor: els fills passen de moments en què exigeixen que ningú entri al seu món, a altres en què reclamen una

atenció potser desproporcionada. És important saber detectar aquests últims, i fer el possible per escoltar-los, ja que no es pot saber quan es presentarà la següent oportunitat.

Aquests desitjos d'independència i intimitat no són només necessaris, són també una nova oportunitat per fomentar el creixement de la seva personalitat. Els adolescents tenen especialment la necessitat de conrear espais d'intimitat, i han d'aprendre a mostrar-la o reservar-la segons les circumstàncies. L'ajuda que els pares els poden oferir en aquest camp consisteix, en gran part, a saber guanyar-se la seva confiança, i saber esperar. Estar disponibles i interessar-se per les seves coses, i saber aprofitar aquests moments — sempre n'hi ha— en què els fills els busquen o en què les circumstàncies exigeixen una conversa.

La confiança es guanya, no s'imposa. Menys encara se substitueix espiant als fills, llegint les seves agendes o diaris, o escoltant de què parlen amb els amics, o entrant en relació amb ells —usant una identitat falsa— a través de les xarxes socials. Encara que alguns pares creguin que ho fan pel seu bé, ficar-se d'aquesta manera en la intimitat dels fills és la millor manera d'arruïnar la confiança mútua, i en condicions normals és objectivament injust.

Els trets enumerats tenen com a efecte que els adolescents es contemplin molt a si mateixos, des de tots els punts de vista, entre els quals el físic ocupa un lloc rellevant. D'aquí cal deduir que el primer pudor que convé ajudar-los a tenir cura es refereix a ells mateixos. Això succeeix tant amb les noies com amb els nois, tot i que en cada cas amb matisos diferents. En elles, la tendència és de comparar-se amb

uns models estètics que aprecien, i sentir-se atractives per a l'altre sexe. En ells, domina més l'afany de ser vistos com desenvolupats i ben constituïts davant els companys, sense que manqui el desig de ser admirats per les noies. Gran part d'aquest narcisisme juvenil es practica sense testimonis, però si se'ls observa amb atenció serà fàcil veure algun símptoma d'aquesta actitud, com per exemple quan ells no són capaços de resistir-se a contemplar-se davant quelcom que reflecteixi la seva imatge, encara que sigui anant pel carrer, o, en les noies, l'obsessiva pregunta sobre com els escau allò que es posen.

Pensar que «són coses de l'edat» i que ja se'ls passarà, per inhibir-se, suposaria un desenfocament. Són evidentment coses de l'edat, però per això mateix han de ser educades. L'adolescència és l'edat en què es desperten els grans ideals, i aquests

han de ser fomentats. Els fills comprenen amb relativa facilitat que aquests abstraccions acaben impeditint veure les necessitats dels altres. I a partir d'aquí, poden apreciar que el pudor amb un mateix —tenir cura del propi cos, però sense excessos, evitar curiositats malsanes, etc— és un requisit per arribar al cor generós que desitgen tenir.

Modèstia i moda

L'adolescència presenta també oportunitats educatives noves en tot allò que es refereix a la manera de viure el pudor davant dels altres, sobretot pel que fa a maneres de tractar-se, conversar o vestir. Per factors diversos i d'una manera més o menys agressiva segons els llocs, l'ambient sol afavorir una excessiva relaxació dels costums. No obstant això, convé tenir en compte que, en la majoria dels casos, certes maneres de comportar-se no responen a una

decisió clara del fill, o de la filla. Els adolescents, per molt que reivindiquin una independència personal, són en realitat molt gregaris. Ser diferents als amics o amigues els fa sentir estranys. No seria estrany trobar-se que ni el noi té una predilecció per l'aspecte d'«acurat-descuidat» de moda, ni la noia se sent còmoda amb formes de vestir poc pudoroses però la por a patir un rebuig entre els seus iguals els fa voler anar com els altres.

El remei no està en aïllar els fills del grup: necessiten els amics o amigues, també per madurar. El que cal és ensenyar a anar contra corrent. I cal saber-ho. Si el fill o la filla s'escuden en què totes les seves amistats «van així», els pares, en primer lloc, han d'explicar-los la importància de valorar la seva pròpia personalitat, i ajudar-los a què tinguin bones amistats, i, en segon lloc, han de procurar establir ells mateixos

amistat amb els pares dels amics, per així posar-se d'acord en aquest i en altres assumptes.

En tot cas, no s'ha de cedir. Qualsevol forma de vestir que resulta contrària al pudor o un elemental bon gust no ha d'entrar a la llar. Els pares han d'advertir-ho i, quan arribi el moment, parlar amb els fills, amb serenitat, però amb fermesa, i donant-los les raons del seu comportament. Si durant la infància, convenia que qui expliqués aquests temes fos el pare al fill i la mare a la filla, ara —en moltes ocasions— sol ser oportú que també intervingui l'altre. Així, per exemple, davant d'una filla adolescent que no entén per què no ha d'utilitzar una roba que l'exhibeix massa, el pare pot aportar el que potser no acaba de comprendre: que d'aquesta manera atreu les mirades dels nois, però de cap manera la seva estima.

Com en altres assumptes, pare i mare poden explicar als fills, d'una manera prudent, les lliçons que ells mateixos van aprendre quan ells eren adolescents, així com el que veritablement buscaven en la persona amb la qual pensaven que podrien compartir la seva vida. Són converses que potser, en un primer moment, no semblin tenir molt efecte, però a la llarga el tenen, i els fills acaben agraint-ho.

Quan parlem de la formació en el pudor, la tasca dels pares s'ha d'estendre, en la mesura de les possibilitats, a l'entorn en què es mouen els fills. Una primera manifestació és l'elecció dels llocs de vacances. En molts països, les platges a l'estiu són poc aconsellables, fins i tot quan es posen mitjans per evitar un panorama poc edificant, el clima general és tan descuidat que dificulta el decòrum. Anàlogament, si s'inscriu el fill a alguna activitat recreativa o

en un campament, seria absurd no informar-se bé de quins mitjans posen els organitzadors per vetllar perquè el to humà sigui alt.

Un altre camp que cal tenir en compte és el dels llocs de diversió dels fills, sobretot perquè la pressió del grup és més forta en l'adolescència. És important que els pares coneguin els llocs per on es mouen els joves, i que intentin donar alternatives posant-se d'acord amb altres pares. Un tercer lloc ho tenen més a mà: l'habitació dels fills. És normal que vulguin posar elements decoratius al seu gust, però aquesta independència ha de tenir un límit, marcat sobretot per la dignitat del que es vol col·locar.

Per la resta, és lògic que alguna vegada els pares trobin resistències en els fills, per la tendència natural dels adolescents a voler afirmar la seva independència dels pares i els

adults en general, i per la seva falta d'experiència. Moltes vegades una desobediència –no és possible, ni desitjable, controlar-ho tot–, porta amb si una lliçó, i amb ella un escarment que cal saber aprofitar. Quan succeeix una dificultat, no cal perdre la serenitat. Potser també els pares van aprendre així més d'una vegada quan tenien l'edat dels fills. L'acció educativa requereix sempre una gran dosi de paciència, especialment en àmbits com aquest, en què els criteris que se'ls vol transmetre poden semblar als joves exagerats en un primer moment. Ja arribarà el temps en què els entenguin millor i els assumeixin com a propis, sempre que no falti la insistència –amb afecte, bon humor i confiança– per part d'uns pares convençuts que val la pena educar així.

J. de la Vega (2012)

[1] Sant Josepmaria, Predicació oral, recollida per Carlos Soria a "*Maestro de buen humor*", Ed. Rialp, Madrid, pàg. 99.

[2] Sant Josepmaria, *Converses*, n. 100.

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca-ad/article/educar-en-el-pudor-2-la-infancia-i-ladolescencia/>
(16/08/2025)